

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
spravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Prvi neposredni državni zbor umira.

Bilo je mesenca maja l. 1873., tedaj pred 6. leti, ko je grozno dež lil, denarstveni polom, razupiti „krah“, ropotal, liberalnega ministerstva predsednik, grof Auersperg, pa ob priliki odprtja 20 milijonov drage svetovne razstave na Dunaju slavil „gospodarstveni dvig“, ali napredek, koji je Avstrija učinila pod nemško-magjarskim liberalizmom. Par mesencev potem imeli smo nesrečne volitve za prvi neposredni dunajski državni zbor. Volilna borba bila je povsod trda, deloma srdita, posebno na Českem in med nami Slovenci. Čebi, in z njimi avstrijski Slovani sploh, potem konsevativna, katoliška, državo-pravna stranka, so propali. Nemški liberalci in ustavoverci so grozovenski zmagali in si tako postavodajalno in sploh politično gospodovanje utrdili in zagotovili za celih dolgih 6 let. To gospodovanje bodemo še dolgo pomnili. Kajti rane, koje so liberalci v tej dobi usekali sv. katoliškej Cerkvi, npravnosti, šolstvu, obrtu, kupčiji, srenjam, deželam, državi, narodom, davkoplačilcem, te se ne bodo dale kmalu in lehkoo zaceliti. Nesrečni nasledki liberalizma stopajo povsod na dan. Brezuspešno delovanje liberalnih poslancev je očitno, nezadovoljnost z njimi občna. Še sami niso več zadovoljni in so se začeli cepati in drobiti med seboj. Najbolj jih je strah pred volilci in tuhtajo in tuhtajo, kaj bi sedaj naj obetali, da bi te na limanice dobili in zopet voljeni bili. Vendar to se jim ne bo sedaj tako lehkoo posrečilo, kakor pred 6. leti. Takrat še so ljudje verovali na zlate liberalne gore, sedaj pa le prenemilo čutijo, da so zlate ove gore Judje, oderuhi in pičlo število liberalnih denarnih mogotcev v svoje maube pobrali. Ljudstvo ima sedaj le večja davkeplačilna bremena, siromaštvo, tolažilo pa le v tem, ker vé, da bo zamoglo kmalu pri volitvah liberalnim gospodom dati slovo!

Poslance na 6 let volimo le v Avstriji. Drugod se volijo na krajši čas. Tudi ne moremo liberalnim poslancem očitati, da niso bili marljivi. Oh, le preveč marljivi so nam bili. Posedavali so

po 300 dni na leto v dunajski državni zbornici, kar je davkeplačilce stalo okoli 8.800.000 fl. Vsak poslanec služi namreč 10 fl. na dan. Celjski liberalci in „freimaurerski“ klepačnik g. dr. Forregger je lehkoo v 6 letih si prinasedel lepih blizu 18.000 gold. Ravno tako tudi znani Seidl. Mariborski g. dr. Dubač je menje prejel, ker je poznej v državni zbor prišel, namreč še le tedaj, ko so znanega Frica Brandstetterja v kajho vteknili. Dragi so tedaj liberalni gospodje bili vsakako. Tem bolj se je imelo od njih pričakovati, da bodo kaj zdatnega izvršili. Ali tega nima nikder. Najprej so se zaletavali v sv. Cerkvo. Kaj imajo sedaj od vsega proticerkvenega vreša? Nič! Pogajali so se z ogerskimi deželami. Kaj so dosegli? To, da moramo mi okoli 6 milijonov več plačevati in na 2 kosa razklano Avstrijo pomilovati. Nasprotovale so zasedenju Bosne in Hercegovine. Kaj so dognali? Nič druga, kakor da ondi Magjari razpolagajo. Obetali so vsestranski napredek, sedaj pa smo gospodarstveno še bolj na slabem, kakor poprej. Vse je zadolženo in v rokah nesramnega oderuštva. Kaj čuda, ako uže komaj čakamo na konec sedanjega državnega zbora. Ovači znanci žalujejo in se jokajo pri smrtnej postelji. Ali da bi se kdo solzil sedaj, ko prvi državni zbor umira, tega še nismo ne videli pa ne čuli!

Gospodarske stvari.

Zelje ali kapus, njegova pridelava, obdelava in poraba.

M. Za krompirjem menda ni bolj občno-znanega, priljubljenega in tudi uživanega sočivja, kakor je zelje ali kapus. V vseh podobah, sirovo in sladko, kislo in presno, nam prihaja na mizo, v juhi ko mesna prikuba, da celo v štrukljih, in vsakokrat je nam dobro došlo in z veseljem požuto. Pa tudi ljubi živini daje dobro, rado sprejeto krmno, bodisi kocenovje ali perje. Krave po zeljnati hrani obilno molzejo, svinje se lepo redijo in slanino in okusno meso obetajo. Res je sicer

da komaj 100 kilov zeljnate krme toliko zaleže, kolikor 20 kilov dobrega sena, ali obilico zeljnate krme v dobrih letih le še zelena turšica presega. V mnogih krajih se zelje le ko živinska krma prideluje, tako imenovano „kravje zelje“. Nam gre tu pa le za zelje, ki služi ljudem za hrano in le odpadki njegovi živini za krmo. Zeljnate glave so tudi iskano in večidel dobro plačano kupčijsko blago. Nekteri kraji so zaradi svoje zeljereje daleč in široko na glas. Tako se okoli Tulna na spodnjem Avstrijskem vsako leto po sto in sto tisoč lepih ko škaf debelih zeljnatih glav pridelava. Cele ladje se ga pripelje po Donavu na Dunaj in lep denar za nj izkupi. Tudi na Slovenskem, posebno v Ljubljanski okolici, se mnoga lepega in okusnega zelja pridelava, ki je že v kupčiji na dobrem glasu. Ljudje zelo poprašujejo po Ljubljanskem zelju. Tudi na polju med Ptujem in Mariborom se nahajajo pridni zeljerejci, ki vsako leto cele vozove tega priljubljega sočivja na trge v Maribor in Ptuj zvozijo. Moralo bi se posebno na to gledati, da se zeljnate glave kolikor mogoče dolgo v zimo lepo čvrste ohranijo, v tem času je zeljna cena že poskočila, in kmetič bi tako nekaj goldinarjev več za svoje pridelke potegnil. Tudi narejanja kislega zelja bi se moral Poljanec poprijeti in kislo zelje v kupčijo spraviti. Tako bi se mu njegov trud morda še bolje izplačal. Iz našega cesarstva se še leto na leto po veliko tisoč goldinarjev na tuje kraje posebno na Nemško v Divinski okraj (Magdeburg) za kislo zelje pošilja. Zakaj bi ta denar ne mogel ostati v cesarstvu doma in zakaj bi si ga ne mogle zaslužiti pridne Slovenske roke, ki so ga toliko potrebne. Kako se zelje prideluje? Zelje ali kapus le tam dobro stori in prospeva, kjer je kraj vlažen in topel. Kar se zemlje tiče, se mu mora dobro postreči. Posebno rado ima močno ilovato zemljo, naplavljene nižave ob rekah so mu posebno priljubljene. Tudi na novo preoranih travnikih vlažne lege kaj lepo doraste. Njiva za zelje se mora dobro pripraviti. Pred zimo že jeseni jo je treba globoko preorati. Skozi zimo naj leži v grudah, da jo mráz močno prekrha. Spomladi se večkrat prepreorje po dolgem in po širokem, da se tako ves plevel že kolikor toliko v korenu zatara. Tudi brana in valjar morata pri tem delu pridno pomagati. Predno se sajenice posade, se preorana in prerahljana njiva v ogone in grede razdeli. Velike važnosti za zelje je gnojitev. Biti mora gnojitev močna in sicer z obležanim gnojem se mu mora pognojiti. V nekterih krajih imajo navado, da po hlevih izpod podov gnoj podrgajo, kjer se najboljši preležani in najmočnejši gnoj nabira. To kaže, da zelju stari preležani gnoj najbolj tekne. Tudi svinjski in ovčji gnoj zelju dobro dene, gnojnice in človečjek mu koristi, lesni pepel mu rast pospešuje in večkratno zamakanje stanšano gnojnice sajenicam v zeljniku močno pomaga. Zelja je več in raznih sort. Gotov pridelek dajejo

le pozne sorte. Ktere sorte da najbolj kaže v kakem kraju zasajati in zarezati, to morajo skušnje pokazati in učiti. Brunšviška in Tulnska ste dan današnji najbolj v čislih. Samo pravega čistega semena je težko dobiti. Kdor pa dobro in čisto seme ima, mora gledati, da ga čisto naprej zarezaja. (Konec prih.)

Appeltov sodček, v katerem se puter mede.

M. Navadne pinje, v katerih se po kmetih sploh puter mede, imajo dosti napak, katerim bi se vsaka gospodinja pri medenju rada izognila. V ta namen je izdelal po mislih potujočega kmetijskega učitelja Belleville-ja na spodnjem Avstrijskem ključar Appelt v sv. Hipolitu na spodnjem Avstrijskem sodček za medenja, ki ga hočemo tukaj nekaj pobleže popisati. Sodček, ki se pa da seveda v različni velikosti napraviti, najmanjši drži 15 litrov, leži na dveh kozicah, na sprednji in na zadnji. V tečajih na blazinicah teče spređaj in zadaj os, ki pa ne gre skozi sod, ampak je na obeh sodovih dneh močno pritrjena. Osina konca sta primerno močna in lepo uglajena, da v tečajih rahlo tečeta. Na pravem desnem osinem koncu je natakna vinta, s katero se sod vrtil. Sod je ali iz hrastovega ali jesenovega lesa narejen. Dverce, skozi ktere se nalija, so dosti široke, da more človek z roko vanj seči in jo sem ter tje po njem obračati. Zatvora je prav posebna in porabna. Pokrov tako dobro zapira, da ne more ne kaplje smetane izteči. In vendar ni capice potreba, da bi trdno zaprlo. Dvercam nasproti je manjša luknja za vodo in metudo. Ta luknja se s pilko zatika, pa tako trdno, da ni nobene capice treba, s katero bi se pilka ovijati morala. Sodček ima še tretjo luknjico za zrak in slap, ki pa ni večja, ko $1\frac{1}{2}$ —2 centm. in katero neko pero zapira. Ako se s pestjo na neko gumbo udari, odpre se zračna luknja. Celi sodček je v železnih obročih, ki so z železnim lakom prevlečeni, lesnina pa je z firnežem ali neko žolto barvo pobarvana. Smetena se s tremi perotnicami, ki so v sodčku pritrjene, krepko premetuje. Da se sodček izmije in osnaži, se dajo te perotnice iz njega vzeti. Cena se ravna po velikosti medenega soda. Dobijo se po 18, 21, 26 in po 30 gold., kakor je večji ali manjši. Dobivajo se: F. W. Appelt, Schlossermeister in St. Pölten in Niederösterreich. Mislimo pa, da bi ga naši sodarji in ključarji vedeli narediti.

M. Bučelicam dobra paša. Bučelicam dobro pašo daje ovijavna rastlina, kateri je po latinsko *Boussingaultia bassaloides* ime. Ta rastlina hitro raste, ima temnozeleno liste, ki na kratkih pecljih prav obilno rastejo in tudi izvrstno prikuho špinači podobno dajejo.

M. Zelske bolhe, kako jih zatreti. Proti temu nadležnemu in škodljivemu mrčesu je le maloktero sredstvo, ki tudi do dobra pomaga.

Priporočja se jih s pelinovo vodo polivati. V ta namen se skuha dobro perišče pelinovoga perja v blizu 60 litrov vode in se pusti, da se ta tekočina okoli 12 ur obstoja. Z njo se rastline poškopijo, kar je treba večkrat ponoviti. Tudi tobak $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ kila na 50 litrov vode kuhanega dobro pomaga. Tudi sledeči pomoček se priporoča: Drobnost reza-nega pelina se zvari na premerni množini vode in z njo 1 del guana (tičjega gnoja, kakor se po štačunah sem ter tje kupuje), 1 del malca (gipsa) in 4 deli lesnega pepela dobro napoji. Ta zmes se potem posuši, zriba v prah in z njim rosne ali od dežja mokre rastline poštopajo.

Sejmovi na Štajerskem. 19. maja Arnož, sv. Lenart, Rogatec; 21. maja Brašlovce, sv. Lovrenc v Slov. gor., Konjice; 22. maja Loka.

Sejmovi na Koroškem. 19. maja v Celovcu; 23. maja Kotiče, sv. Mohor.

Dopisi.

Iz Ljubna v Savinjske dolini. (Cesarjeva srebrna poroka) praznovala se je pri nas 24. aprila slovesno. V jutro naznanila je strelba možnarjev nenavadno veselje. Ob 10. uri bila je slovesna sv. meša, Te Denm. K meši se je zbralo veliko ljudstva, naš obče spoštovani župan, načelnik kr. š. sveta, občinski odbor in kr. š. svet. Šolska mladina se je zbrala v šoli, kder so č. g. kaplan pred sv. mešo v kratkih in genljivih besedah na srce položili pobožno pred sv. altarjem moliti, da nam božja previdnost ohrani in blagoslovi presvitlega cesarja in cesarico, ter Jima da čakati še zlate poroke. Potem je bila peljana v procesiji z godbo skoz pred šolo postavljeni in lepo okinčani slavolok k sv. meši, pri kateri je šolska mladež prav lepo pela. Po sv. meši so se šolarji pod vodstvom kr. š. sveta zopet povrnili v šolo, kjer so vzeli veliki in lepo okinčani podobi cesarja in cesarice. Z godbo, zastavo in podobama šli so šolarji v procesiji, spremljani od kr. š. sveta in ogromne množine ljudstva, na „forst“, kjer je bilo vse za veselico pripravljeno. Vodja slovesnosti bili so č. g. kaplan Ivan Bohanec. Postavili so otroke v polkrog, ter stopili na pripravljeno vzvišeno mesto in začeli razlagati životopis presvitke cesarske rodbine. Povdarjali so Njih Veličanstva kinčajoče krščanske čednosti in lastnosti, kakor spoštovanje staršev, marljivost, usmiljenost, dobrotljivost, pobožnost, ter prav mikavno spodbujali otroke k izpolnovanju teh lepih čednosti, opisali vzrok velikega praznovanja in veselja v celej Avstriji. Krepek jo bil sklep njih nagovora: „vsaka dežela, vsaka občina, vsak kraj čestita danes svojemu vladarju in prisega zvestobo. Osramoteni pa gledajo spodkopavajoči sovražniki naše mogočne Avstrije, kako ljubijo vsi narodi svojega vladarja in kako trdno se držijo čestitljivega Njih prestola. Noben narod pa še ni bolj svoje zve-

stobe in ljubezni v djanju pokazal, kakor slovenski. V sreči in nesreči je stal kakor skala in branil svojega vladarja in očetnjava. Pokazimo tudi mi danes, da našo slovensko srce kipi v radosti in veselju zaradi sreče, katero je doživela presvitla cesarska hiša. Bog ohrani nam cesarja, krasne Avstrije vladarja! Trikratni gromoviti burni „živijo“ zadonel je iz ust poslušajočih ljudij in šolarjev, možnarji so pokali, godci svirali cesarsko pesem, katero je pela tudi šolska mladež. Na to so se šolarji k mizam posadili in pogostili. Večkrat med jedjo so jih g. kaplan poklicali od miz, da so stojé poslušali deklamacije in prednašanja pojedinih učencev in učenk. Izvrstno in vsemu pričujočemu ljudstvu nepričakovano lepo prednašala so tri dekleta in en fant. Prva: „himno“, druga „Bog ohrani nam cesarja“ tretja: „lep izgled pobožnosti“ Slednja je tako živo in k srcu segajoče govorila, da je marsikteremu solza v očeh zaigrala; zato pa je na občno željo morala ponavljati. Ploskalo je fantu malo in veliko prednašajočemu: „Dečko iz planine“ od Orožna, ko je izgovoril: „Sabljo hrabro sukal bom, branil vero, cara, dom! Jaz sem dečko iz planine!“ Končala se je slovesnost ob 4. uri popoldan s tem, da je neka deklica z milimi besedami se zahvalila kr. š. svetu, in posebno g. kaplanu za nauk, trud, skrb in pripravljeno veselje, katero bodo pomnili celo življenje. Na večer bil je zapaljen velik kres na vrhu visokega „Tera“.

Iz Radislavec pri Mali nedelji. (Srebrno poroko cesarjevo) smo 27. apr. jako lepo in slovesno obhajali. Že predvečer goreli so kresi po vseh višjih gričih, krog katerih so pokali možnarji, mladina pa je pela, da je bilo res veselo poslušati. Najlepši prizor pa je bil gotovo na „bregu“ v Radislavcih, kjer so fantje napravili skupaj 12 enovrstnih kresov, koji so s svojim svitom odsivalo daleč, daleč na Ogersko. Hvala tedaj vrlim fantom! Ko se je drugi dan malo svit zaznamoval, pokali so možnarji pri farni cerkvi, da se je brum razlegal po vseh dolinah naše lepe in prijazne okolice. Ob $\frac{1}{2}$ 9. prišla je zvečinom vsa šolska mladež v učilnico, kjer je g. učitelj Rajč imel lep in jednat govor, v kojem je razlagal ljubezen in skrb staršev do otrok napram pa tudi povdarjal ljubezen vsakega državljanca do svojega vladarja s posebnim naglasom na našega presvitlega cesarja Franc Josipa. Potem je gosp. govornik razložil zgodovino Habsburške hiše, življenje našega cesarja Franc Jožefa in končal s tem, da so vsi učenci mnogokrat zaklicali burno „živijo“. Potem se je med pevanjem cesarske pesmi šlo v cerkev k slovesnej službi božje. Bog nam ohrani cesarja in cesarico še mnogo let. — Omenim še velike nesreče, ki se je zgodila 24. aprila. Oče, mati in starejši sin odidejo v cerkev zapustivši doma $\frac{1}{2}$ leta staro deklico in 4 leta starega fanta. Nesrečni dečko iztakne žveplenko, užge v zibelki otročjo posteljo, in tako morala je uboga deklica